

**ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО КРИТЕРІЇВ
ТА ОСНОВНИХ ЗАСАД СЦЕНАРІЇВ
УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ СУДОВОЇ ВЛАДИ**

**ПРЯМУЄМО
РАЗОМ**

**АДВОКАТ
МАЙБУТНЬОГО**

Зміст

Обґрунтування необхідності удосконалення територіальної організації судової влади	3
Базові сценарії покращення доступу до правосуддя	7
Пріоритетні елементи сценаріїв для посилення інклюзивності системи правосуддя	8
Підходи до моделювання сценаріїв судової мапи	12
Критерії ефективності суду	12
Рекомендовані дані для моделювання судової мапи	18
Використання результатів моделювання для оптимізації судової мапи	18

Матеріали підготовлено Громадською організацією «Адвокат майбутнього» у рамках проекту «Громадянське суспільство для післявоєнного відновлення України та готовності до ЄС», який реалізовується консорціумом провідних громадських організацій за фінансової підтримки Європейського Союзу. Зміст матеріалів не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу.

Обґрунтування необхідності удосконалення територіальної організації судової влади

На сьогоднішній день в більшості випадків дискусія про реформу правосуддя зводиться до дискусій про судову реформу. А в свою чергу дискусія про судову реформу зосереджується в основному на питаннях доброчесності та професійності поточного складу суддів та добору нових доброчесних та професійних суддів, з метою доукомплектування наявних штатів. І для реалізації відповідних пріоритетів судової реформи основна увага приділяється ефективності судового врядування, зокрема роботи Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Ми не ставимо під сумнів цю логіку та важливість ефективної роботи суддівського врядування. Проте ми спробували в нашому дослідженні вийти за рамки цієї дискусії та подивитися на потреби реформування всієї системи доступу до правосуддя, яка крім судової системи охоплює також органи прокуратури, систему правничої допомоги, адвокатуру та поліцію.

Наша логіка полягала в наступному: основна мета існування держави і зокрема складової її політичної системи в формі системи доступу до правосуддя, є забезпечення справедливості. Коли ми говоримо про справедливість, ми як правило говоримо про дві її складові: розподільчу справедливість та корективну справедливість.

При цьому для створення найкращих можливостей для забезпечення справедливості необхідно забезпечувати умови для максимальної інклюзивності та транспарентності всіх процесів. В цьому зв'язку важливим аспектом нашої дискусії стає тема децентралізації. Коли ми розмірковуємо про децентралізацію з точки зору справедливості, то реалізована в Україні реформа децентралізації на протязі 2015-2016 років полягала по суті в реалізації розподільчої/дистрибутивної справедливості. Тобто відбулася децентралізація розподілу ресурсів та передача повноважень розпоряджатися цими ресурсами на рівень територіальних громад. В контексті цього ми поставили собі питання: а що відбулося з децентралізацією корективної справедливості? Попередній аналіз показав, що фактично не було жодного руху в цьому напрямку. Таким чином можна сказати, що децентралізація в контексті виконання завдання держави щодо забезпечення справедливості відбулася фрагментарно, по суті на половину. Одна її половина - розподільча децентралізація справедливості відбулася, а про другу її невід'ємну частину в переважній більшості випадків не ведеться навіть дискусія (суспільна/експертна/політична/жодна). Виходячи з цієї логіки ми робимо припущення, що розмірковуючи про реформу системи правосуддя виключно через логіку судової реформи з фокусом на роботу суддівського врядування, ми завідомо обмежуємо свої можливості в досягненні справедливості в цілісному розумінні, як обов'язку держави перед своїми громадянами.

На цьому етапі міркувань доцільно повернутися до традиційного дискурсу про судову реформу. Визнаючи необхідність очищення суддівського корпусу та залучення нових професійних та доброчесних суддів варто також поставити питання про те, а чи взагалі затребувані суспільством ці суди в тому вигляді, як вони є і відповідно чи потрібно і в якій мірі потрібно їх доукомплектувати новими суддями. Наші міркування не зосереджуються виключно на організаційному аспекті цього процесу. Більшість доступних наразі даних, зокрема даних соціологічних досліджень, проведених як до

широкомасштабного вторгнення, так і проведених в тому числі в межах нашого дослідження, дозволяють нам робити ряд важливих припущень.

По-перше широко поширеною проблемою є низький рівень усвідомлення людьми того факту, що більшість проблем з якими вони зіштовхуються в своєму житті це проблеми правового характеру.

По-друге, навіть коли вони це усвідомлюють і визнають, як мінімум третина цих людей не звертаються до системи правосуддя для вирішення своїх проблем, а замість цього ігнорують їх вирішення, або намагаються їх вирішити в інший спосіб (неправовий).

По-третє, рівень довіри до суддів та судів є достатньо низькими, що часто зумовлено проблемами більш широкого характеру, в тому числі як історично зумовленими, так і набутими в процесі становлення сучасної системи правосуддя України. Це і правовий нігілізм, відсутність культури використання права як інструмента для вирішення своїх проблем, низький рівень включеності людей в процеси здійснення правосуддя, тощо.

Відповідно коли ми продовжуємо говорити про судову реформу в тому дискусії, який зараз відбувається, ми упускаємо дуже важливі елементи дискусії про можливість досягнення керективної справедливості на локальному рівні, де і живе громадянин, заради якого робиться сама реформа. В довгостроковій перспективі ми самі себе заводимо в “глухий кут” і не вирішуємо для більшості населення питання доступу до справедливості по суті. Замість цього ми просто продовжуємо витрачати ресурси.

Коли ми дивимося на поточну ситуацію з точки зору людиноцентричного підходу, то намагаємося зрозуміти що насправді цікавить звичайну людину, яка усвідомила що вона має правову проблему і яка звертається при цьому до системи правосуддя. Виходячи з наявних досліджень таку людину цікавить простота звернення, швидкість цього звернення, швидкість комунікації з судом, з іншими учасниками процесу, швидкість розгляду справи у судді, зрозумілість процесу, належне ставлення до особи, можливість бути почутою, ефективність виконання судового рішення, тощо. Сьогоднішня система судів та організації судового процесу в більшості випадків не задовольняє ці очікування. При цьому за обними даними наші суди є недостатньо затребуваними виходячи з кількості людей з правовими проблемами, які не звертаються до них, а з іншої точки зору українські суди є перевантаженими виходячи із даних судової статистики в порівнянні із усередненими показниками інших європейських країн. Крім того справи в українських судах розглядаються дуже довго, а вартість видатків на судову систему та інші компоненти системи доступу до правосуддя є достатньо високими, навіть в порівнянні із видатками інших європейських країн. Тобто на фоні того, що система доступу до правосуддя, зокрема судова система не забезпечують достатнього рівня правосуддя, має низький рівень довіри, велику кількість бар'єрів, так ця система ще й досить дорога для суспільства. Відповідно метою нашого дослідження, яке було зосереджено на розробці критеріїв та сценаріїв моделювання для вдосконалення територіальної організації судової влади в контексті подолання бар'єрів в доступі до правосуддя, було в, тому числі, ініціювати широку дискусію про пошук спільного бачення більш ефективної та інклюзивної системи правосуддя. Така система мала б забезпечити кращі можливості для корекційної справедливості на рівні територіальних громад для набагато більшого числа людей в порівнянні з поточною кількістю учасників судових процесів.

Вплив війни тільки посилив поточний запит на пошук нових підходів до реформування. Бар'єри зумовлені війною заслуговують на особливу увагу не тільки з точки зору предмету поточних міркувань про ефективність та інклюзивність судової системи, а й взагалі впливу війни на весь контекст забезпечення функцій держави на місцевому рівні. Війна мала колосальний вплив на людський капітал, зокрема внутрішня та зовнішня міграція змінили суспільну структуру, густоту населення, і багато інших важливих демографічних характеристик, які є визначальними для роботи більшості публічних сервісів. Якщо розглядати правосуддя як вид публічної послуги, то на сьогодні нічого не ясно з точки зору попиту та пропозиції виходячи з поточної ситуації та розуміння майбутнього: де більш сконцентрована потреба в правосудді, де вона навпаки розріджена, де брак ресурсів для заповнення наприклад вакансій суддів, тощо. Така ситуація є динамічною і продовжує активно змінюватися.

Відповідно для предметної розмови про майбутню оптимальну модель доступу до правосуддя нам вже тепер потрібне розуміння можливих майбутніх сценаріїв, що дозволить переосмислити підхід до розмови про судову реформу та в ширшому сенсі реформу правосуддя: судів та суміжних інститутів.

В зв'язку з цим ми маємо почати говорити в тому числі про територіальну організацію судів та суміжних інститутів не тільки з точки зору фізичного розташування точок доступу на карті та їх розміру в пласкому двовимірному значенні. Коли ми говоримо про територіальну організацію судів та суміжних інститутів, ми вводимо третій вертикальний вимір: суспільний, тобто на якому рівні закінчується суд, як інституція. Очевидно що наразі він закінчується на рівні району у вигляді суду першої інстанції. Але якщо говорити про ефективну та інклюзивне післявоєнну модель територіальної організації судів, то на рівні якого району, старого району, чи нового укрупненого району з урахуванням нового адміністративно-територіального устрою? Тут слід зауважити, що основною ідеєю реформи адміністративно-територіального устрою і основним критерієм укрупнення районів та визначення центру нового укрупненого району було обрання того населеного пункту, який має найбільший потенціал з точки зору людського капіталу для виконання насамперед функцій держави на цьому рівні та в цих територіальних межах, в тому числі функцій забезпечення правосуддя. Відповідно виникає актуальне питання: де ці суди мають закінчитися, на рівні якого району, до укрупнення чи після. При цьому не виключено, що для забезпечення більшої інклюзивності правосуддя мова тут може йти про необхідність спуститися судам в тій чи іншій формі ще на рівень нижче з районного рівня на рівень територіальної громади. Тоді виникає наступне питання, а яка участь територіальної громади в здійсненні правосуддя, в тому числі безпосередньо в здійсненні судочинства? Це питання нас повертає до ідеї децентралізації як важливого елемента можливих сценаріїв реформування системи правосуддя, в тому числі ідеї впровадження інституту мирового судді та необхідності розвитку альтернативного (позасудового) та досудового врегулювання спорів на рівні територіальних громад з використанням місцевої інфраструктури. Поряд з цим залишається актуальним питанням ефективності та доцільності існування на районному рівні судів першої інстанції в усіх колишніх районах до укрупнення. З іншого боку наявність судів першої інстанції тільки в районних центрах нових укріплених районів є також недостатнім та сумнівним рішенням. Відповідно ми маємо зрозуміти як ми можемо сформулювати нові судові округи, які можуть вирішити цю задачу.

Тобто коли ми говоримо про територіальну організацію судів та суміжних інститутів, то вона включає як вертикальні виміри розташування та розміру точок доступу до правосуддя, так і горизонтальний вимір глибини проникнення системи правосуддя.

Крім того з'являються аспекти, пов'язані із просторово-часовими характеристиками швидкості та доступності правосуддя. Тут важливу роль, як необхідний елемент майбутніх сценаріїв, починає відігравати фактор цифровізації та можливості дистанційної участі в процедурах правосуддя, як елементи які спроможні вирішити фундаментальні проблеми попередніх моделей. Раніше просторово-часові параметри мусили розглядатися як фундаментальні обмеження для моделювання територіальної структури судів та суміжних інституцій. Проте нові технології фундаментально змінюють вхідні параметри.

Такий хід думок підводить нас до необхідності обміркування можливостей перебудування всієї системи правосуддя та уніфікації якихось умовних округів. Нові округи потрібні для того, щоб всі послуги від ключових інституцій системи правосуддя мали однакову територіальну організацію та стало можливим їх поєднання та ефективна взаємодія між собою. В такому підході ключові інтереси людини, як користувача відповідних послуг та суспільства в цілому, як інвестора та ключового вигодонабувача стають основою для перебудування всієї системи.

Саме тому ми зосередилися на дослідженні та осмисленні основних критеріїв та факторів, які на це все впливають. Ми шукали ключові базові рішення та основні елементи майбутніх сценаріїв, зокрема: децентралізації, цифровізації, уніфікації послуг в межах уніфікованих округів, можливості привязки територіальної організації роботи ключових інституцій системи правосуддя до нового адміністративно-територіального устрою, тощо.

На цьому етапі ми вже маємо розуміння яких даних нам не вистачає та які нам потрібні інструменти моделювання, щоб маючи всі необхідні критерії і елементи можливих сценаріїв, сформувані достатню кількість сценаріїв рішень, для продовження цієї дискусії про майбутній бажаний дизайн системи правосуддя. Такий підхід дозволить оцінити на основі реальних даних придатність запропонованих сценаріїв до поточних умов, зокрема вплив на ефективність та на рівень інклюзивності впровадження конкретних змін в системі доступу до правосуддя.

Базові сценарії покращення доступу до правосуддя

Базові сценарії покращення доступу до правосуддя за рахунок удосконалення територіальної організації судової влади можуть ґрунтуються на таких основних засадах:

- децентралізація судової влади та збільшення ролі місцевих територіальних громад у відправленні правосуддя;
- оптимізація мережі місцевих судів через її узгодження із зміненим адміністративно-територіальним устроєм;
- утворення єдиних судових округів, які б передбачали скоординовану присутність усіх трьох інституційних складових системи правосуддя: місцевого суду (суду першої інстанції), місцевої (окружної) прокуратури, місцевого центру надання безоплатної правової допомоги;
- цифровізація судочинства та розширення можливостей дистанційної участі у судовому розгляді справ.

Додатковими чинниками покращення доступу до правосуддя у територіальному контексті можуть бути також:

- збільшення інклюзивності судочинства через розширення безпосередньої участі громадян у його здійсненні на місцях;
- розширення можливостей альтернативного врегулювання спорів на рівні місцевих територіальних громад, насамперед через арбітраж та медіацію.

Пріоритетні елементи сценаріїв для посилення інклюзивності системи правосуддя

Мирові суди

Стратегія розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 передбачає опрацювання питання щодо запровадження інституту мирового судді. Поряд з цим в Національній економічній стратегії на період до 2030 року, у якості завдання для досягнення стратегічної цілі із забезпечення участі громадськості у судочинстві також передбачено запровадження інституту мирових суддів.

Для побудови сценаріїв, які можуть оцінити реальну доцільність запровадження інституту мирових суддів, потрібно знайти відповіді на три ключових питання:

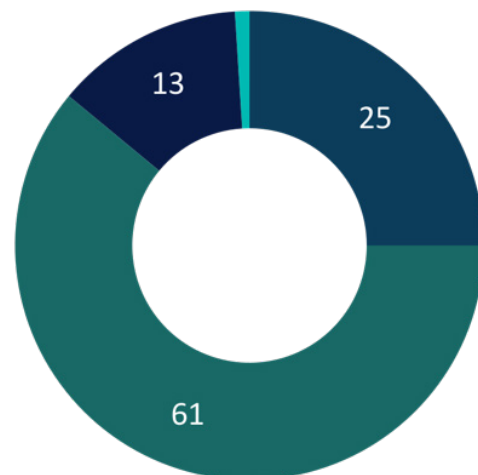
- ? чи відповідає це рішення існуючому запиту мешканців громад щодо корекційної справедливості?
- ? чи призведе впровадження цього рішення до збільшення ефективності роботи в цілому судової системи в конкретному окрузі/юрисдикції?
- ? чи сприятиме робота мирового/комунального суду/судді в відповідній громаді кращій інклюзивності в цілому системи правосуддя?

Відповідь на перше питання частково відображена в даних соціологічного дослідження.

Більшість людей готові звертатися до послуг мирових суддів, що може свідчити про потенційну ефективність у контексті задоволення запиту на колективну справедливість в більш інклюзивній формі.

Готовність звертатися до послуг мирових суддів (%)

- Будуть звертатися до обраного громадою судді
- Можливо будуть звертатися, але залежить від особи судді
- Не будуть звертатися
- Важко сказати

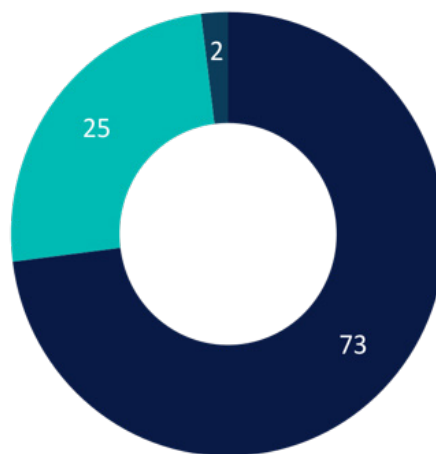

Дуже високими є також готовність людей брати участь в якості виборця у виборах мирових суддів, що демонструє одночасно як позитивне ставлення до самої ідеї, так і готовність брати участь у діяльності такого суду, що важливо з точки зору покращення інклюзивності системи правосуддя.

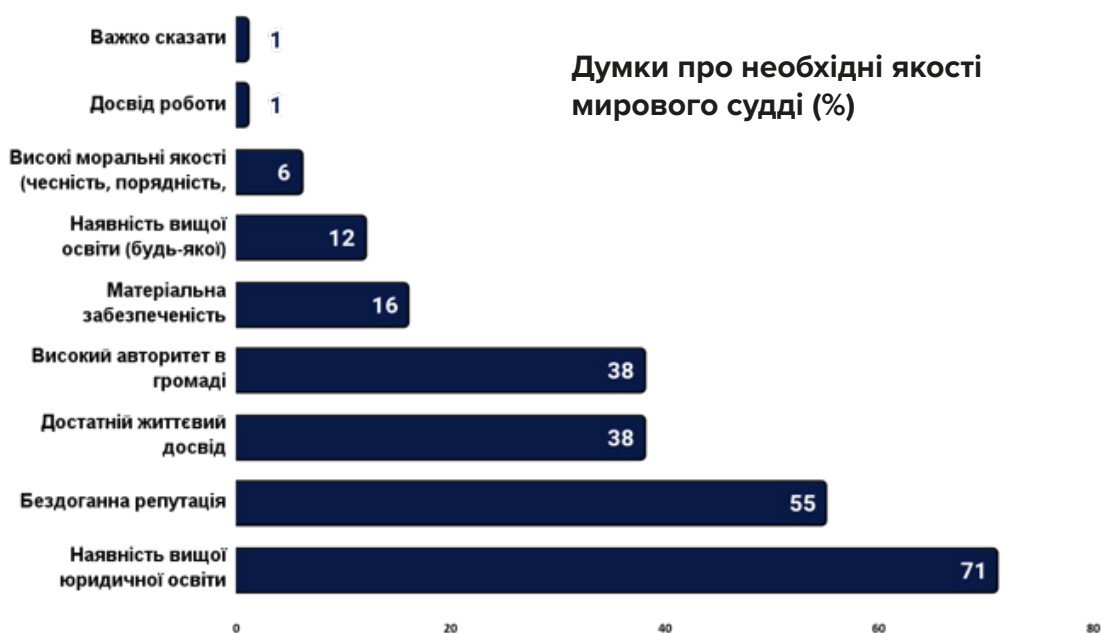
Готовність брати участь у якості виборця у виборах мирових суддів (%)

- Готові
- Не готові
- Важко сказати

Поряд з цим учасники фокус-групових досліджень здебільшого скептично віднеслися до ідеї виборних суддів, ризиком є те, що думкою виборців, жителів громади нечесні кандидати можуть маніпулювати думкою виборців і буде обрано корумпованого суддю. Досвід участі респондентів у виборах депутатів у ради різних рівнів показує, що на вибір людей можна вплинути передвиборчими обіцянками, подарунками тощо. Були респонденти, які розчаровані в системі виборів і спроможності жителів громади обрати ефективних очільників. На думку респондентів, жителі громади можуть бути недостатньо компетентними, щоб оцінити фах і професійні якості кандидатів. Респонденти акцентували увагу, що це велика відповідальність обирати суддів, які потім вирішуватимуть життя людей і є великі ризики. Респонденти висловлювали побоювання, що добросовісного суддю корупційна система може прибрати з посади або обмежити, вплинути на його діяльність.

Для відповіді на друге питання щодо ефективності мирових судів необхідно проводити моделювання сценаріїв, пов'язаних із їх впровадженням, як інструментарію для посилення інклюзивності системи правосуддя та засобу для продовження системи судів з районного рівня на рівень територіальної громади. А для цього потрібно більш чітко визначити важливі критерії для моделювання та основні параметри. Одним із таких параметрів можуть бути вимоги до особи, як кандидата на посаду

мирового судді.

Ключовими вимогами до мирового судді на думку людей має бути наявність юридичної освіти та високі особистісні характеристики: репутація, досвід та авторитет в громаді.

Поряд з цим респонденти фокус-груп також схилилися до думки, що мировий суддя має бути юристом, але на першому місці є моральні якості, доброчесність, репутація та авторитет кандидата.

З урахуванням того факту, що тільки 7% людей готові самим балотуватися на мирового суддю в своїй громаді та високі очікування щодо його морально-професійних якостей, спроможність організувати такий інститут в кожній територіальній громаді є проблематичною.

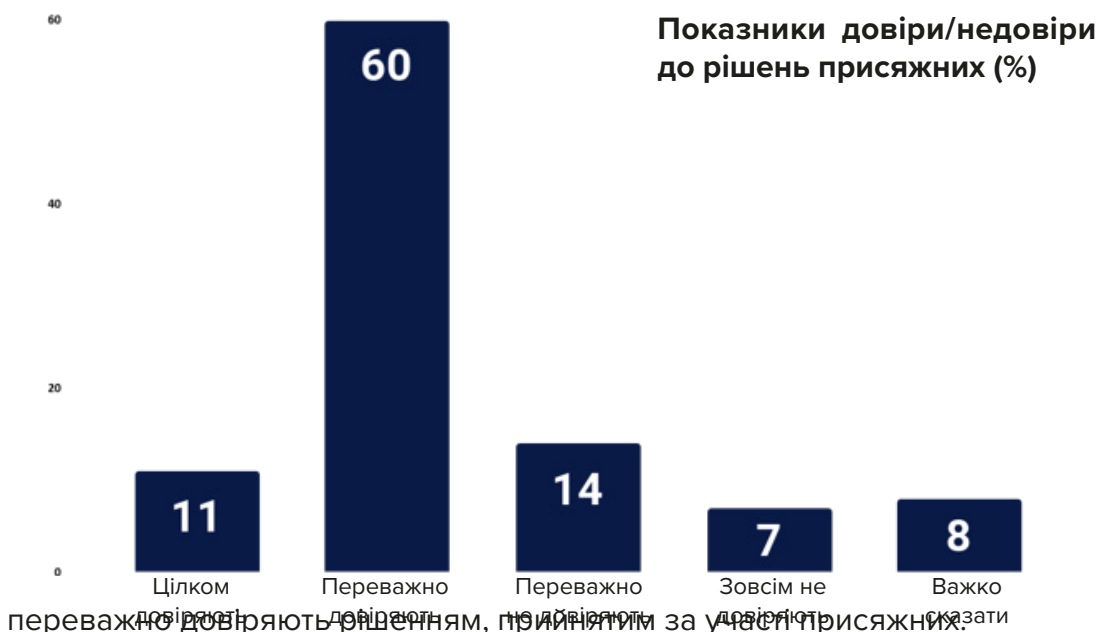
У респондентів фокус-груп були думки, що треба пробувати шукати різні моделі та підходи і можливо мирові судді будуть ефективними та зроблять суд більш чесним і справедливим.

Також важливо, щоб в громади було право не лише обирати, але і усунути не доброчесного мирового суддю, який себе скомпроментував.

Таким чином пошук збалансованої моделі функціонування мирового суду в співвідношенні з іншими суттєвими та узгодженими змінами територіальної організації судової влади в конкретних округах може мати значний потенціал до вирішення фундаментальних проблем системи правосуддя в контексті децентралізації корективної справедливості.

Інститут присяжних

Розвиток інституту присяжних також має значний потенціал до подолання фундаментальних проблем, пов'язаних із браком довіри, оскільки більшість респондентів

Респондентам фокус-груп сподобалася ідея, що звичайні люди зможуть впливати на судовий процес і рішення суду. Ймовірно, на думку респондентів, суд присяжних зможе протидіяти корупції в судах. Важливо, щоб присяжні були фахівцями і проходили навчання. Важливо запозичувати закордонний досвід, дивитися як в інших країнах працює суд присяжних і пробувати перейняти позитивну практику.

Водночас у респондентів були побоювання, що на присяжних будуть тиснути, погрожувати їм, підкуповувати їх – ризик зіштовхнутися з тиском корупційної системи скоріше лякав респондентів, ніж мотивував боротися з нею у ролі присяжних. Була пропозиція залучати присяжних з інших областей, щоб зробити їх рішення більш неупередженими і зменшити ймовірність тиску та підкупу.

На фоні позитивного ставлення людей до інституту присяжних також підтримується

Підходи до моделювання сценаріїв судової мапи

Покращення доступу до правосуддя через оптимізацію територіальної організації судової влади є найбільш логічним кроком у відповідь на міграційні процеси, які відбуваються в країні як у мирний, так і у воєнний час. Чи економічні процеси, чи загроза життю та здоров'ю — все це призводить до того, що баланс населення в межах певної території змінюється і інституції (включно з судовими) мають адаптуватися під ці реалії, щоб ефективно виконувати власні функції.

Але найперша проблема, яка виникає при реалізації цього сценарію: які суди є ефективними, а які — ні? Є фундаментальна відмінність між результативністю суду і його ефективністю. Суд може давати результат у вигляді розглянутих справ, але ціна цього розгляду (у фінансових і ресурсних одиницях) може виявитись надто високою. Тому реалізація сценарію з оптимізації судової мапи має починатися з трьох питань:

1. Які критерії слід закласти для вимірювання ефективності суду?
2. Які дані у нас є для того, щоб ці критерії втілити?
3. Як узгодити та реалізувати отримані результати?

Щоб продемонструвати можливі відповіді на ці три питання, ми взяли в якості прикладу суди першої інстанції Хмельницької області. Цей регіон має достатньо типових даних, моделювання яких може бути відтворене і на інших регіонах.

Критерії ефективності суду

Фундаментальною проблемою будь-яких критеріїв ефективності є те, що вони не є абсолютними, оскільки залежать від середовища функціонування. Показники ефективності злочинця та поліцейського будуть обернено пропорційними тоді як ефективність судді та судового супровідного персоналу — прямо пропорційними. В окремих випадках ефективність — це збільшення абсолютних показників, в інших — відносних. Тому для формування критеріїв ефективності застосовують різні аналітичні методи. Два з них показали себе дуже добре при оптимізації судової мапи в європейських країнах: *метод аналізу співвідношень* та *аналіз середовища функціонування*.

Метод аналізу співвідношень (ratio analysis) полягає у тому, що ефективність може бути виміряна як співвідношення між одним результатом діяльності (output) і однією вхідною умовою (input).

$$\text{Ефективність} = \frac{\text{Результат діяльності (output)}}{\text{Вхідна умова (input)}}$$

Для прикладу, якщо нам потрібно створити рейтинг ефективності судів першої інстанції Хмельницької області ми можемо взяти наступні метрики за 2022 рік:

Output: Розглянуто справ і матеріалів за період

Input: Чисельність суддів з повноваженнями станом на кінець року

У цьому контексті найефективніший суд матиме вищий показник співвідношення, а менш ефективний — нижчий. Важливо звертати увагу на цей момент, бо від характеристик обраних метрик може змінюватись оцінка співвідношення. Якби замість чисельності суддів ми взяли вартість розгляду однієї справи, то вже нижчий показник співвідношення вказував на більшу ефективність. Здійснивши необхідні розрахунки з даними¹, отримуємо наступний рейтинг.

	Чисельність суддів з повноваженнями станом на 31.12.2022	Розглянуто справ і матеріалів за період 2022	Ratio
1 Чемеровецький районний суд	1	988	988
2 Хмельницький міськрайонний суд	30	29161	972
3 Шепетівський міськрайонний суд	6	4974	829
4 Кам'янець-Подільський міськрайонний суд	11	8262	751
5 Деражнянський районний суд	2	1472	736
6 Славутський міськрайонний суд	4	2785	696
7 Полонський районний суд	2	1292	646
8 Старокостянтинівський районний суд	7	4480	640
9 Теофіпольський районний суд	2	1217	609
10 Красилівський районний суд	3	1789	596
11 Летичівський районний суд	3	1778	593
12 Ярмолинецький районний суд	5	2785	557
13 Волочеський районний суд	5	2760	552
14 Дунаєвецький районний суд	4	2063	516
15 Ізяславський районний суд	4	1891	473
16 Білогірський районний суд	2	901	451
17 Віньковецький районний суд	2	837	419
18 Новоушицький районний суд	2	821	411
19 Городоцький районний суд	3	1091	364
20 Нетішинський міський суд	4	1323	331
21 Старосинявський районний суд	3	565	188

Хоч Хмельницький міськрайонний суд і розглянув понад 29 тис. справ, він всього лише на другому місці після Чемеровецького районного суду, а Кам'янець-Подільський міськрайонний суд, хоч і має другий абсолютний показник у регіоні, — лише четвертий.

Навіть для такого простого методу важливо чітко тримати у фокусі, що результати розрахунків критично залежать від джерела даних. Якщо замість аналітичних даних Державної судової адміністрації України взяти агреговані показники Єдиного державного реєстру судових рішень за 2022 рік², то рейтинг буде суттєво відрізнятись.

¹ Дані Державної судової адміністрації України

² Єдиний державний реєстр судових рішень за 2022 рік https://data.gov.ua/dataset/ediniy-derzhavniy-reestr-sudovih-rishen-za-2022-rik_763

	Кількість суддів, які працювали зі справами	Кількість справ	Ratio	
1	Нетішинський міський суд	1	324	324
2	Кам'янець-Подільський міськрайонний суд	6	1841	307
3	Красилівський районний суд	2	612	306
4	Славутський міськрайонний суд	2	516	258
5	Чемеровецький районний суд	1	256	256
6	Волочиський районний суд	2	476	238
7	Хмельницький міськрайонний суд	26	5926	228
8	Віньковецький районний суд	1	205	205
9	Деражнянський районний суд	2	343	172
10	Летичівський районний суд	3	511	170
11	Дунаєвецький районний суд	3	500	167
12	Старокостянтинівський районний суд	7	1102	157
13	Шепетівський міськрайонний суд	6	931	155
14	Городоцький районний суд	2	288	144
15	Теофіпольський районний суд	2	252	126
16	Ізяславський районний суд	4	496	124
17	Новоушицький районний суд	2	216	108
18	Ярмолинецький районний суд	5	520	104
19	Білогірський районний суд	2	201	101
20	Полонський районний суд	3	300	100
21	Старосинявський районний суд	2	96	48

Якщо у попередніх розрахунках Нетішинський міський суд був передостаннім у рейтингу, то тут він уже на першому місці. Лідери у першому випадку також змінили свої місця у переліку.

Демонстрація цього прикладу має на меті підвести до важливого пункту, який вже був озвучений раніше у вигляді другого питання: «Які дані у нас є для того, щоб ці критерії втілити?». Навіть за одного й того ж аналітичного підходу та однакових метрик, джерело даних матиме значення і буде впливати на результати.

Ми свідомо взяли ці два датасети, оскільки у першому випадку інформація вже була представлена в агрегованому вигляді, підкріплена авторитетом ДСА України і вимагали лише аналітичної обробки, тоді як у випадку з ЄДРСР треба було здійснювати цю агрегацію із застосуванням загальноприйнятих аналітичних технік та інструментів. Успішність реалізації сценаріїв покращення доступу до правосуддя прямо залежить від довіри до джерел даних.

Продемонстрований метод аналізу співвідношень, хоч і працює при порівнянні двох метрик, може бути розширений за рахунок:

- A. Формування комплексного критерію, який включатиме комбінацію співвідношень між кількома метриками
- B. Використання вагових коефіцієнтів, які б у такому комплексному критерію збільшували вагу одного співвідношення у порівнянні з іншим

Наприклад, можна взяти такі критерії, як кількість розглянутих кримінальних справ, кількість суддів, які їх розглядали, кількість вироків та ухвал³.

3 Розрахунки на основі ЄДРСР за 2022 рік https://data.gov.ua/dataset/edinyi-derzhavnyi-reestr-sudovih-rishen-za-2022-rik_763

	Кримінальне, судді, 2022	Кримінальне, справи, 2022	Кримінальне, Вирок, справи 2022	Кримінальне, Ухвала, справи 2022	Ratio справи/ судді 78.15	Ratio справи/ вирок 20.84	Ratio справи/ ухвала 1.03	
1	Хмельницький міськрайонний суд	20	1563	75	1524	78.15	20.84	1.03
2	Волочиський районний суд	2	144	9	141	72.00	16.00	1.02
3	Шепетівський міськрайонний суд	6	381	13	368	63.50	29.31	1.04
4	Кам'янець-Подільський міськрайонний суд	6	368	21	354	61.33	17.52	1.04
5	Нетішинський міський суд	1	38	16	27	38.00	2.38	1.41
6	Красилівський районний суд	2	74	2	74	37.00	37.00	1.00
7	Летичівський районний суд	3	105	11	103	35.00	9.55	1.02
8	Славутський міськрайонний суд	2	68	17	58	34.00	4.00	1.17
9	Старокостянтинівський районний суд	7	227	13	214	32.43	17.46	1.06
10	Чемеровецький районний суд	1	31	6	26	31.00	5.17	1.19
11	Деражнянський районний суд	2	55	8	48	27.50	6.88	1.15
12	Ярмолинецький районний суд	5	108	6	33	21.60	18.00	3.27
13	Віньковецький районний суд	1	21	2	19	21.00	10.50	1.11
14	Ізяславський районний суд	4	75	12	70	18.75	6.25	1.07
15	Дунаєвецький районний суд	3	56	6	52	18.67	9.33	1.08
16	Городоцький районний суд	2	35	6	31	17.50	5.83	1.13
17	Теофіпольський районний суд	2	33	5	30	16.50	6.60	1.10
18	Білогірський районний суд	2	27	5	25	13.50	5.40	1.08
19	Полонський районний суд	3	39	8	36	13.00	4.88	1.08
20	Новоушицький районний суд	2	23	4	19	11.50	5.75	1.21
21	Старосинявський районний суд	2	11	5	8	5.50	2.20	1.38

Як можна побачити з таблиці, перше порівняння показує що Хмельницький міськрайонний суд більш ефективний, оскільки один суддя розглядає більшу кількість справ. Але вже друге порівняння стверджує, що Старосинявський районний суд має краще співвідношення між розглянутими справами та винесеними вироками, тобто, суд швидше розглядає справи. По співвідношенню ухвал можна спостерігати певний паритет.

Але у такому вигляді неможливо зробити фінальний висновок, бо кожен критерій показує різний рейтинг. Щоб досягти цього, достатньо нормалізувати результати методу аналізу співвідношень, прийнявши найкращий показник як стандарт і проанжувавши інші результати відносно нього. Фінальний результат виглядатиме наступним чином.

	Кримінальне, судді, 2022	Кримінальне, справи, 2022	Кримінальне, Вирок, справи 2022	Кримінальне, Ухвала, справи 2022	Ratio справи/ судді 78.15	Ratio справи/ вирок 20.84	Ratio справи/ ухвала 1.03	Norm справи/ судді 1	Norm справи/ вирок 0.11	Norm справи/ ухвала 0.98	Final score	
1	Хмельницький міськрайонний суд	20	1563	75	1524	78.15	20.84	1.03	1	0.11	0.98	2.08
2	Нетішинський міський суд	1	38	16	27	38.00	2.38	1.41	0.49	0.93	0.71	2.12
3	Волочиський районний суд	2	144	9	141	72.00	16.00	1.02	0.92	0.14	0.98	2.04
4	Кам'янець-Подільський міськрайонний суд	6	368	21	354	61.33	17.52	1.04	0.78	0.13	0.96	1.87
5	Шепетівський міськрайонний суд	6	381	13	368	63.50	29.31	1.04	0.81	0.08	0.97	1.85
6	Славутський міськрайонний суд	2	68	17	58	34.00	4.00	1.17	0.44	0.55	0.85	1.84
7	Старосинявський районний суд	2	11	5	8	5.50	2.20	1.38	0.07	1	0.73	1.80
8	Чемеровецький районний суд	1	31	6	26	31.00	5.17	1.19	0.40	0.43	0.84	1.66
9	Летичівський районний суд	3	105	11	103	35.00	9.55	1.02	0.45	0.23	0.98	1.66
10	Деражнянський районний суд	2	55	8	48	27.50	6.88	1.15	0.35	0.32	0.87	1.54
11	Полонський районний суд	3	39	8	36	13.00	4.88	1.08	0.17	0.45	0.92	1.54
12	Красилівський районний суд	2	74	2	74	37.00	37.00	1.00	0.47	0.06	1	1.53
13	Ізяславський районний суд	4	75	12	70	18.75	6.25	1.07	0.24	0.35	0.93	1.53
14	Білогірський районний суд	2	27	5	25	13.50	5.40	1.08	0.17	0.41	0.93	1.51
15	Городоцький районний суд	2	35	6	31	17.50	5.83	1.13	0.22	0.38	0.89	1.49
16	Старокостянтинівський районний суд	7	227	13	214	32.43	17.46	1.06	0.41	0.13	0.94	1.48
17	Теофіпольський районний суд	2	33	5	30	16.50	6.60	1.10	0.21	0.33	0.91	1.45
18	Дунаєвецький районний суд	3	56	6	52	18.67	9.33	1.08	0.24	0.24	0.93	1.40
19	Віньковецький районний суд	1	21	2	19	21.00	10.50	1.11	0.27	0.21	0.90	1.38
20	Новоушицький районний суд	2	23	4	19	11.50	5.75	1.21	0.15	0.38	0.83	1.36
21	Ярмолинецький районний суд	5	108	6	33	21.60	18.00	3.27	0.28	0.12	0.31	0.70

Хмельницький мікрорайонний суд виявився найефективнішим, тоді як Ярмолинецький займає найнижчу сходинку. Нетішинський суд, який має всього одного суддю по кримінальним справам, займає друге місце, що додатково підкреслює той факт, що Хмельницький міськрайонний суд, який має 20 суддів по кримінальних справах, опинився на першому місці не за абсолютні, а за відносні показники. Нормалізація критеріїв дозволила звести ефективність по кожному з них у єдиний

показник, який вже дозволяє порівняння. Збільшення кількості критеріїв хоч і впливатиме на фінальний рейтинг, не впливатиме на логіку застосування самого методу, що дозволяє змінювати критерії і при цьому залишати результати порівнюваними.

Більш складніший, але й кращим методом для оцінки ефективності судів є **аналіз середовища функціонування (Data Envelopment Analysis, DEA)**. Це непараметричний метод, який виходить із припущення, що не всі суди є ефективними. Така його природа дозволяє одночасно поєднувати декілька результатів діяльності (outputs) з вхідними умовами (inputs) щоб на виході отримати єдиний показник ефективності для кожного з них.

У такому вигляді метод дозволяє не тільки порівнювати непарну кількість результатів та умов, але й генерувати альтернативні напрямки покращення ефективності. Не вдаючись у математичну природу цього методу, результати його застосування на вже знайомих нам даних виглядатиме отак.

	Score	Rank	Судді, slack v1	Справи, slack v2	Вирок, slack u1	Ухвала, slack u2
1		1	1	0	0	0
2		1	1	0	0	0
3		1	1	0	0	0
4	0.979197	20	0	0	0	0
5	0.983469	17	0	0	8.537968	0
6	0.995421	8	0	0	0	0
7		1	1	0	0	0
8	0.935842	21	0	0	0	0
9		1	1	0	0	0
10	0.927378	19	0	0	0	0
11		1	1	0	0	0
12		1	1	0	0	0
13	0.986429	10	0	0	0	0
14	0.991693	9	0.160955	0	0	0
15	0.949578	18	0	0	0	0
16	0.95047	13	0.679602	0	0	0
17	0.956882	11	0.196474	0	0	0
18	0.951018	12	1.128755	0	0	0
19	0.921992	14	0.369361	0	0	0
20	0.889577	15	0.300183	0	0	0
21	0.326637	16	0	0	0	0

У цьому випадку були взяті⁴:

Input 1: Кількість суддів, що розглядали кримінальні справи

Input 2: Кількість розглянутих кримінальних справ

Output 1: Кількість винесених вироків у розрізі справ

Output 2: Кількість прийнятих ухвал у розрізі справ

Інтерпретація цих чисел дозволяє побачити наступні висновки. Сім судів, які за результатами застосування моделі отримали бал рівний одиниці є ефективними: Хмельницький, Нетішинський, Волочиський, Старосинявський, Летичівський, Полонський, Красилівський. Всі інші суди слід вважати неефективними, хоч і різною мірою.

⁴ Розрахунки на основі ЄДРСП за 2022 рік https://data.gov.ua/dataset/ediniy-derzhavniy-reestr-sudovih-rishen-za-2022-rik_763

	Score	Rank	Судді, slack v1	Справи, slack v2	Вирок, slack u1	Ухвала, slack u2	Потреба
1 Хмельницький міськрайонний суд	1	1	0	0	0	0	
2 Нетішинський міський суд	1	1	0	0	0	0	
3 Волочиський районний суд	1	1	0	0	0	0	
4 Кам'янець-Подільський міськрайонний суд	0.979197	20	0	0	0	0	2.08%
5 Шепетівський міськрайонний суд	0.983469	17	0	0	8.537968	0	
6 Славутський міськрайонний суд	0.995421	8	0	0	0	0	0.46%
7 Старосинявський районний суд	1	1	0	0	0	0	
8 Чемеровецький районний суд	0.935842	21	0	0	0	0	6.42%
9 Летицівський районний суд	1	1	0	0	0	0	
10 Деражнянський районний суд	0.927378	19	0	0	0	0	7.26%
11 Полонський районний суд	1	1	0	0	0	0	
12 Красилівський районний суд	1	1	0	0	0	0	
13 Ізяславський районний суд	0.986429	10	0	0	0	0	1.36%
14 Білогірський районний суд	0.991693	9	0.160955	0	0	0	
15 Городоцький районний суд	0.949578	18	0	0	0	0	5.04%
16 Старокостянтинівський районний суд	0.95047	13	0.679602	0	0	0	
17 Теофіпольський районний суд	0.956882	11	0.196474	0	0	0	
18 Дунаєвецький районний суд	0.951018	12	1.128755	0	0	0	
19 Віньковецький районний суд	0.921992	14	0.369361	0	0	0	
20 Новоушицький районний суд	0.889577	15	0.300183	0	0	0	
21 Ярмолинецький районний суд	0.326637	16	0	0	0	0	67.34%

Суди, виокремлені синім, можуть стати ефективними, якщо вони або пропорційно збільшать кількість суддів або зменшиться кількість справ. Також ефективність може бути досягнута через збільшення відсотку вироків та ухвал. Наприклад, Кам'янець-Подільський мікрорайонний суд буде ефективним, якщо збільшить кількість суддів на 2 відсотки (або зменшить кількість справ на таку ж величину). Ярмолинецькому для такої ж ефективності треба зробити набагато більше.

Для судів, виокремлених червоним, пропорційного збільшення або зменшення результатів та умов буде недостатнім для досягнення ефективності. Білогірський, Старокостянтинівський, Теофіпольський, Дунаєвецький, Віньковецький, Новоушицький районні суди не зможуть стати ефективними, якщо ще додатково не збільшать кількість суддів на відповідний відсоток. У випадку з Шепетівським — ефективність може бути досягнута тільки коли кількість вироків буде на 9 вироків більшою.

Зверніть увагу, що у цій демонстрації ми не брали до уваги масштаб судів, хоча він і може бути врахований у цьому методі. Але навіть у такому випадку можна побачити важливу перевагу цього підходу перед іншими методами: він не тільки дає уявлення про ефективність та неефективність, але й вказує на можливі шляхи покращення цієї ефективності.

При демонстрації методу аналізу співвідношень та DEA ми поклалися на дані, отримані з ЄДРСР, щоб максимально наблизити цю модель до реальності і показати, що прийняття рішень про ефективність судів тільки виграє від застосування аналітичних підходів. Все залежить від даних, які будуть закладені у метрики та критерії. Саме їхня відсутність не дозволила прямо зараз зробити необхідні розрахунки і дати відповідь на питання «Які суди ефективні у Хмельницькій області, а які — ні?».

Рекомендовані дані для моделювання судової мапи

Щоб так отримати відповідь на це питання, потрібні дані, які б дозволили приймати рішення. Попередні демонстрації були лише методологічними, на їхніх результатах ще не можна приймати рішення, оскільки і вхідні умови, і вихідні результати не містять дійсно важливих метрик.

Але якщо додати фінансові дані у розрізі судів, дані про супровідний судовий персонал, час розгляду справ — то ці моделі вже даватимуть відповіді, які вже можна використати для оптимізації судової мапи. Потрібно буде лише заповнити відповідні ятки у таблицях та зосередитись на інтерпретації відповідних результатів.

Втім, не тільки дані про діяльність судів слід брати до уваги, коли мова йде про оптимізацію мережі місцевих судів. Вони не існують у вакуумі і тому дані про адміністративно-територіальний поділ, кількість та щільність населення, дорожню інфраструктуру, цифрову інфраструктуру, наявність та стан судової нерухомості, ринок праці у регіоні, рівень злочинності, місцезнаходження закладів пенітенціарної системи — все це може доповнювати висновки, отримані на підставі відповіді на питання про внутрішню ефективність судів.

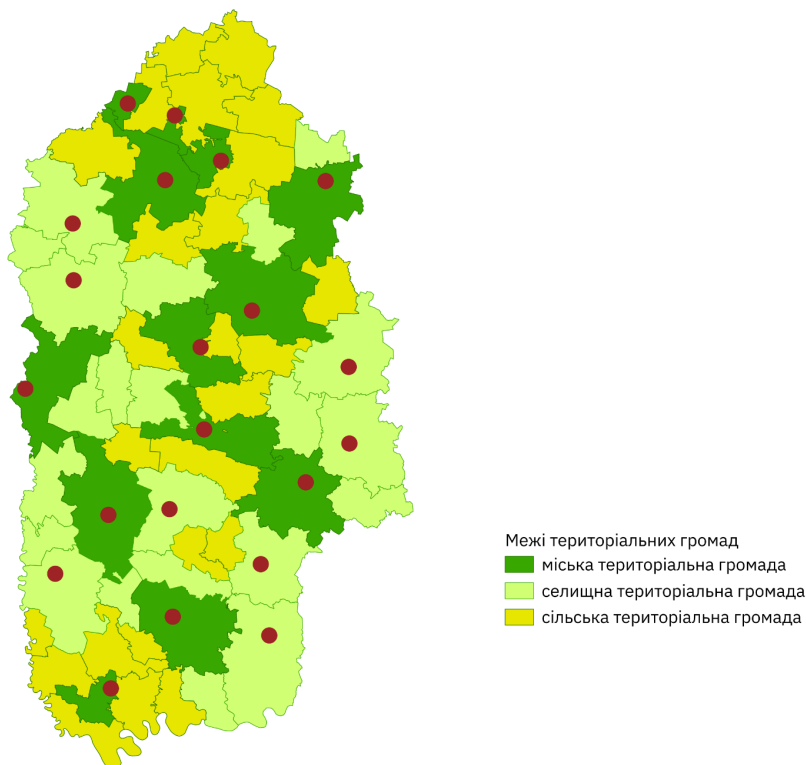
Як і у випадку з судовою статистикою, джерела та якість даних повинна бути взята до уваги. Дані про кількість населення на основі перепису населення 2001 року хоч і будуть офіційними, але можуть не відображати реального навантаження на суди. Економічні показники регіонів мають бути сформовані не на підставі планів, а на підставі результатів. І хоч частина потрібних даних може бути отримана з відкритих джерел, важливо тримати у фокусі, що збір цих даних має бути систематичний.

Використання результатів моделювання для оптимізації судової мапи

Аналіз міжнародного досвіду реформування судової мапи показав, що прийняття рішення про таку оптимізацію, це завжди баланс між політикою (politics) та державною політикою (policy). Якщо політичні рішення можуть обґрунтовуватись політичними інтересами, як от рішення Франції обов'язково мати хоча б один обласний суд в регіоні, навіть у тих випадках, коли це недоцільно з точки зору ефективності, то рішення державної політики вже виходять тільки з точки зору наявних доказів (evidence based).

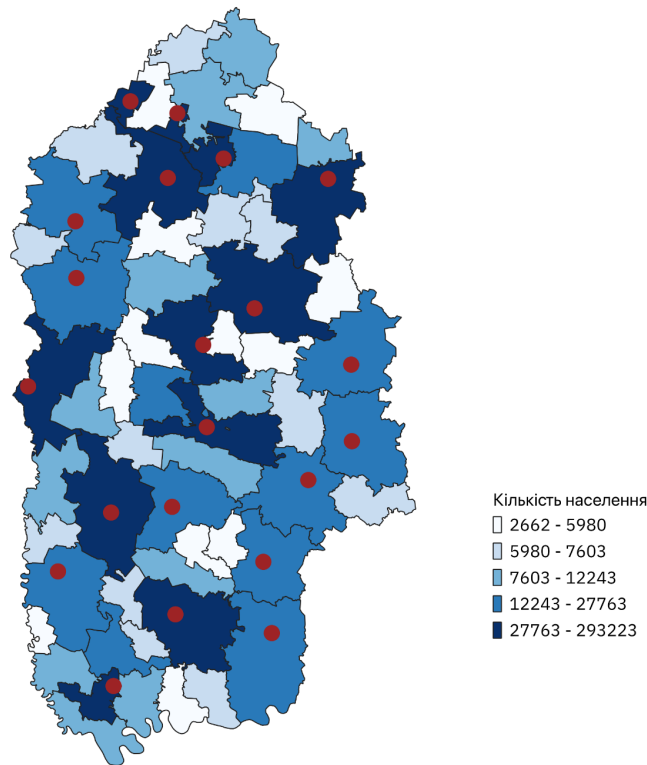
Будь-яка оптимізація починається із з'ясування поточного стану речей. У цьому випадку можна покладатися не тільки на дані, які збираються спеціалізованою установою, але й на відкриті дані, особливо у частині адміністративно-територіального поділу, дорожньої та цифрової інфраструктури. При цьому, поточний стан речей може також включати дані із суміжних сфер. Якщо у регіоні велика частка кримінальних справ, потрібно долучати дані про географію та характер рівня злочинності. Якщо ж більшість справ мають господарський характер, то економічна структура регіону дозволить отримати підказки щодо оптимізації.

І найважливіше — показники ефективності судів також пов’язані з цими масивами даних, бо, знову ж таки, ці процеси не відбуваються у вакуумі і залежать від динаміки середовища функціонування. Тож якщо показники ефективності судів Хмельницької області вказують на наявність проблеми, потрібно оцінити і варіанти її вирішення. Почати можна зі з’ясування поточного місцезнаходження судів.

У зв’язку з реформою адміністративно-територіального поділу кожна міська територіальна громада має свій суд, і ще вісім судів присутні у селищних територіальних громадах. Навіть побіжний погляд відразу вказує на проблему, яку потрібно вирішити: «Якою є територіальна підсудність цих судів?». Якщо суд знаходиться в межах громади, то така територіальна підсудність є очевидною, але у випадках, коли громада знаходиться поряд з кількома громадами із судами, або взагалі немає поряд таких громад, її територіальну підсудність треба визначати.

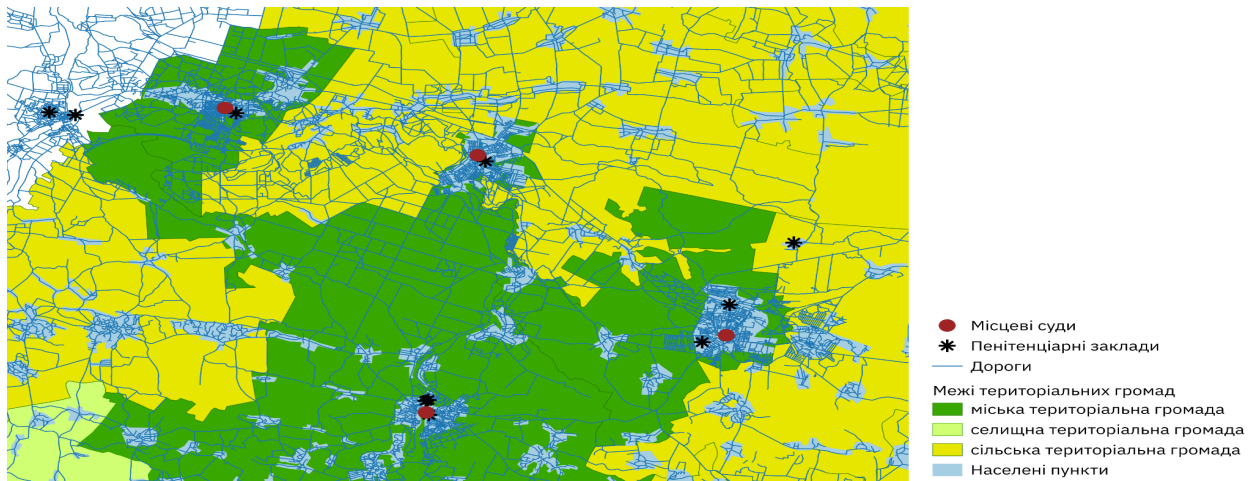
Підходи до цього визначення можуть варіюватись. Можна як залишити територіальну підсудність у межах старих районів, так і залучити інші метрики, щоб оптимізувати поточну мережу місцевих судів. Зокрема, можна враховувати розміщення економічних суб’єктів, місцевих органів самоуправління, правоохоронних органів, меж населених пунктів та стан інфраструктури. Одним з найпростіших, але ефективних критеріїв є кількість та щільність населення. Ось так вона виглядатиме у Хмельницькій області.

Вже з цієї точки зору видно, що три громади із населенням від 12 до 27 тисяч не мають власних судів і тому вимагають визначеності стосовно територіальної підсудності. Той же ЄДРСР за 2022 рік, при всій своїй обмеженості, вказує, що сім справ з однаковим номером розглядалися в різних судах. Серед них і випадок коли одна кримінальна справа про домашнє насильство розглядалась у трьох різних судах.

Ці виклики фактично підводять нас до питання про судові округи, які мали б сприяти покращенню доступу до правосуддя. Але для оптимального окреслення меж подібних округів, потрібно визначити їх зміст. Наприклад, судовий округ може відповідати поточним адміністративно-територіальним мевам або охоплювати певну кількість населення і населених пунктів чи навіть взагалі бути екстериторіальним.

До того ж, зміст судового округу необов'язково зводити до одного критерію, а навпаки, вкладати у нього комбінацію критеріїв. Зокрема, близькість офісів прокуратури та центрів безоплатної правничої допомоги до приміщення суду як і пенітенціарних закладів може бути одним з таких критеріїв. Відстань від населених пунктів до місцезнаходження суду може мати обмеження у таких округах. Наприклад, місцевий суд має знаходитись не далі ніж за 50 км від найвіддаленішого населеного пункту цього округу. Міжнародний досвід оптимізації судової мапи вказує, що критерій дистанції потрібно обирати обдуманно, бо коли мова йде про кілометраж, слід пам'ятати, що до суду прибувають не по прямій, а по дорогах, тож варто враховувати саме цей показник і навіть трансформувати його у метрику на зразок «місцевий суд має знаходитись на відстані не більше години руху автомобілем по дорогах».

Для демонстрації цього підходу візьмемо комбінацію з чотирьох критеріїв:

1. Потрібно утворити п'ять судових округів у Хмельницькій області
2. Поточні суди залишаються на своїх місцях
3. Суди мають бути доступними у межах 50 кілометрів від найвіддаленішого населеного пункту округу, при русі по дорогах автомобілем
4. Судові округи повинні мати територіальну підсудність для приблизно рівної кількості населення

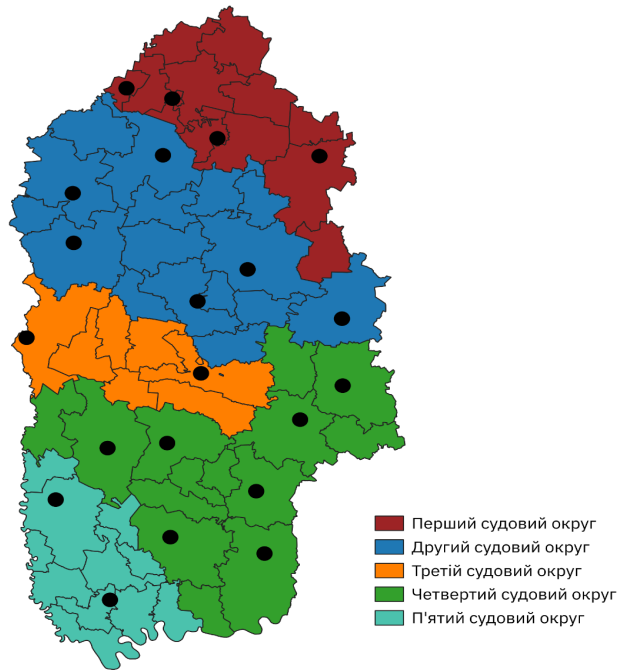
Отримані розрахунки матимуть наступний табличний вигляд:

Судовий округ	Громада	Кількість населення
Перший судовий округ	—	206 241
Перший судовий округ	Берездівська	8 297
Перший судовий округ	Ганнопільська	6 047
Перший судовий округ	Крупецька	3 408
Перший судовий округ	Михайлюцька	5 103
Перший судовий округ	Нетішинська	37 723
Перший судовий округ	Полонська	32 658
Перший судовий округ	Понінківська	7 955
Перший судовий округ	Славутська	35 752
Перший судовий округ	Староостропільська	5 708
Перший судовий округ	Судилківська	12 656
Перший судовий округ	Улашанівська	8 112
Перший судовий округ	Шепетівська	42 822
Другий судовий округ	—	235 084
Другий судовий округ	Антонінська	10 339
Другий судовий округ	Білогірська	19 086
Другий судовий округ	Грицівська	6 978
Другий судовий округ	Заслучненська	4 305
Другий судовий округ	Ізяславська	29 345
Другий судовий округ	Красилівська	29 624
Другий судовий округ	Ленковецька	6 400
Другий судовий округ	Лісовогринівецька	7 636
Другий судовий округ	Миролобненська	4 085
Другий судовий округ	Плужненська	7 227
Другий судовий округ	Сахновецька	4 845
Другий судовий округ	Старокостянтинівська	51 570

Другий судовий округ	Старосинявська	18 771
Другий судовий округ	Теофіпольська	25 019
Другий судовий округ	Щиборівська	3 865
Другий судовий округ	Ямпільська	5 989
Третій судовий округ	—	372 708
Третій судовий округ	Волочиська	34 226
Третій судовий округ	Війтовецька	7 976
Третій судовий округ	Гвардійська	7 554
Третій судовий округ	Наркевицька	5 945
Третій судовий округ	Розсошанська	11 420
Третій судовий округ	Хмельницька	293 223
Третій судовий округ	Чорноострівська	12 364
Четвертий судовий округ	—	225 157
Четвертий судовий округ	Вовковинецька	6 135
Четвертий судовий округ	Вінковецька	18 587
Четвертий судовий округ	Городоцька	34 872
Четвертий судовий округ	Деражнянська	23 360
Четвертий судовий округ	Дунаєвецька	35 924
Четвертий судовий округ	Зіньківська	3 744
Четвертий судовий округ	Летичівська	18 694
Четвертий судовий округ	Меджибізька	7 438
Четвертий судовий округ	Новодунаєвецька	9 963
Четвертий судовий округ	Новоушицька	26 541
Четвертий судовий округ	Сатанівська	9 946
Четвертий судовий округ	Солобковецька	3 984
Четвертий судовий округ	Староушицька	6 985
Четвертий судовий округ	Ярмолинецька	18 984
П'ятий судовий округ	—	204 597
П'ятий судовий округ	Гуківська	2 662
П'ятий судовий округ	Гуменецька	12 664
П'ятий судовий округ	Жванецька	8 037
П'ятий судовий округ	Закупненська	7 242
П'ятий судовий округ	Кам'янець-Подільська	109 064
П'ятий судовий округ	Китайгородська	4 221
П'ятий судовий округ	Маківська	6 666
П'ятий судовий округ	Орининська	8 350
П'ятий судовий округ	Слобідсько-Кульчієвецька	12 162
П'ятий судовий округ	Смотрицька	6 161
П'ятий судовий округ	Чемеровецька	27 368

Як бачимо, чотири із п'яти округів є відносно збалансованими, тоді як п'ятий все ж має більше навантаження по критерію населення, оскільки інакше не будуть задовольнятися інші умови.

Графічно розподіл округів виглядатиме наступним чином. Менша площа третього судового округу цілком компенсується щільністю населення.

Таким чином, від вибору комбінації критеріїв буде залежати і остаточний результат. Основним завданням при використанні результатів подібного моделювання, є якраз визначення змісту судового округу, який складається з обраних критеріїв, що можуть мати як політичну, так і аналітичну природу. У таких випадках важливий саме консенсус між основними стейкхолдерами, які впливають на прийняття рішень і від яких залежить імплементація отриманих результатів.